

LLATINISMES I EXPRESSIONS LLATINES.

Els llatinismes i les expressions llatines són paraules o sintagmes de la llengua llatina que s'han integrat en una altra llengua.

Alguns (generalment termes individuals), a causa del seu ús, s'han adaptat a la normativa ortogràfica i s'accentuen quan correspon. D'altres, en canvi, mantenen la seva forma llatina intacta i s'han d'escriure en *cursiva* o «entre cometes».

Accèssit: del verb *accedo* (acostar-se). Va acostar-se. Recompensa que es dona a qui no obté el premi, però s'acosta a ell. **Ex:** En el concurs de poesia van otorgar un primer premi i dos accèssits.

Àlies: de l'adjectiu *alius* (altre). D'altra manera. Sobrenom; conegut també com... **Ex:** El meu àlies a les xarxes socials és Aracne.

A posteriori: de la preposició *a* (des de) i l'adjectiu *posterior* (de darrere, posterior). Amb posterioritat, després d'una circumstància determinada. **Ex:** Semblava un bon jugador, però *a posteriori* vam adonar-nos que no estava en forma.

A priori: de la preposició *a* (des de) i l'adjectiu *prior* (primer, anterior). Amb anterioritat, abans d'una circumstància determinada. **Ex:** *A priori* semblava un bon negoci.

Casus belli: del substantiu *casus* (fet) i *bellum* (guerra). Motiu de guerra; causa que justifica una guerra, una batalla, una enemistat. **Ex:** L'atac a l'ambaixada pot constituir un *casus belli*.

Etcètera (etc): de la conjunció *et* (i) i l'adjectiu *cetera* (la resta). I les coses restants. **Ex:** En Toni va anar a comprar tot allò necessari per fer la salsa bolonyesa: carn, cebes, tomàtigs, etc.

Ex aequo: de la preposició *ex* (des de) i el substantiu *aequum* (igualtat). Amb igual mèrit, per igual, amb la mateixa puntuació. **Ex:** Els dos corredors van arribar *ex aequo* a la meta.

Grosso modo: de l'adjectiu *grossus* (gran) i el substantiu *modus* (manera). Amb poca precisió, aproximadament, sense molta exactitud. **Ex:** M'ha explicat el que va passar ahir *grosso modo*.

In extremis: de la preposició *in* (en) i l'adjectiu *extremus* (últim). En l'últim moment. **Ex:** El jugador va marcar el gol *in extremis*.

In fraganti (forma correcta: *flagranti*): de la preposició *in* (en) i el verb *flagrare* (cremar). En el moment de cometre un delictes o una acció d'amagat. **Ex:** La policia va sorprendre el lladre *in fraganti*.

Lapsus: del substantiu *lapsus* (error) error involuntari. Pot aparèixer amb *calami* (d'escriptura), *linguae* (al parlar), *memoriae* (al recordar). **Ex:** El president va equivocar-se en el seu discurs perquè el seu secretari havia tingut un *lapsus calami*.

Modus operandi: del substantiu *modus* (manera) i el verb *operari* (fer). Manera d'obrar, d'actuar. S'aplica a l'actuació tant d'una institució com d'un particular. **Ex:** Aquest *modus operandi* els permetia robar gran quantitat de productes.

Modus vivendi: del substantiu *modus* (manera) i el verb *vivere* (viure). Manera de viure, mitjà de viure. **Ex:** A sa mare no li agrada la seva feina, però és el seu únic *modus vivendi*.

Numerus clausus: del substantiu *numerus* (nombre) i l'adjectiu *clausus* (tancat). Nombre tancat, nombre limitat de places establert per un organisme, habitualment de caràcter docent. **Ex:** Hi ha *numerus clausus* en l'especialitat de medicina.

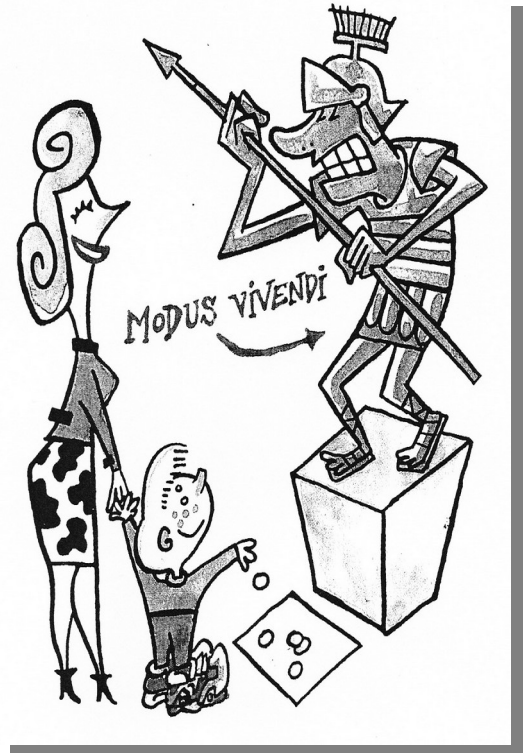
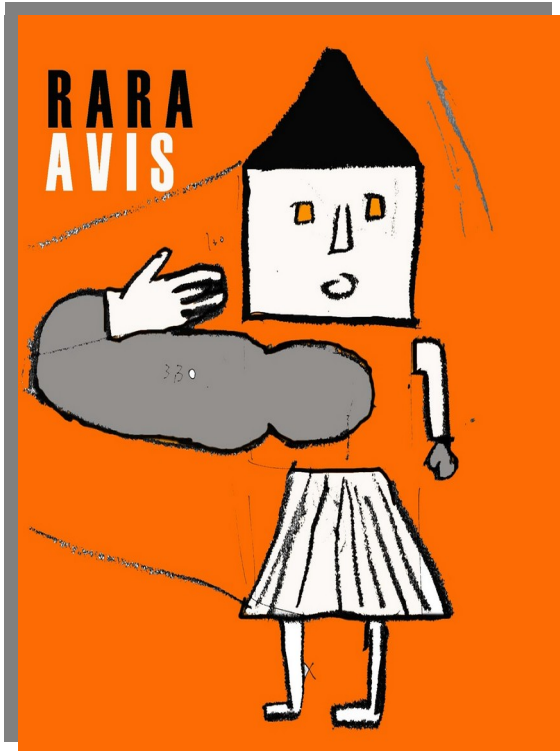

Peccata minuta: del substantiu *peccatum* (falta, error) i l'adjectiu *minutum* (petit). Error o falta de poca importància. **Ex:** No és necessari xerrar-ne més, ho podem considerar *peccata minuta*.

Rara avis: de l'adjectiu *rarus* (rar, excepcional) i el substantiu *avis* (au). Es diu de qualsevol persona o espècie peculiar, poc freqüent, insòlita. Cosa estranya, difícil de trobar. **Ex:** En el món de l'esport, està considerat una *rara avis* del ciclisme.

Ultimàtum: de l'adjectiu *ultimus* (darrer). Últim avís, últim termini. Condicions i exigències últimes, la no acceptació de les quals pot provocar un enfrontament. **Ex:** L'ONU va donar un ultimàtum de 48 hores a les guerrilles perquè aturassin l'atac.

Vox populi: del substantiu *uox* (veu) i el substantiu *populus* (poble), la veu del poble. Significa cosa coneguda o dita per tothom, rumor popular. **Ex:** És *vox populi* que ell ha tornat amb la seva dona.

ACTIVITATS.

I. Omple els buits amb una de les expressions llatines anteriors i explica'n el seu significat.

- La premsa havia condemnat el presumpte culpable _____.
- La policia va donar un _____ als segrestadors perquè es rendissin.
- El jurat no va donar cap primer premi, però sí un _____.
- Fer classes de llatí és ara per ara el meu únic _____.
- No sé si podré fer la carrera de farmàcia, perquè han posat _____.
- El seu particular _____ va posar ràpidament la policia sobre la seva pista.
- Cap progrés en les negociacions a cinc dies de vèncer l'_____ de l'ONU.
- Agents de la policia van trobar _____ diumenge a la matinada quatre persones d'una mateixa família robant a l'interior d'una escola.
- El seu _____ s'adapta totalment al seu context: compleix la seva jornada laboral i quan acaba sol anar una estona a alguna associació cultural, on fan tertúlia.
- El jurat atorgà el primer premi _____ als dos participants de la segona fila.
- El conferenciant va tenir diversos _____ durant la seva intervenció, però ningú no se'n va adonar.
- La policia va detenir els lladres després d'haver observat durant un temps el seu _____.
- La _____ diu que el ministre dimitirà.
- No et preocupis, el que ha passat és _____, no té importància.
- Tothom el veu com la _____ de l'institut.
- La creixent hostilitat entre els dos països pot acabar sent un _____.
- Pensàvem passar-nos-ho molt bé, però _____ la festa va ser molt avorrida.
- Vam aconseguir agafar el tren _____, quan ja se n'anava de l'estació.
- Quan van entrar a la cuina, van trobar en Pere _____ menjant-se el gelat de xocolata.
- L'acord es pot resumir, _____, en quatre punts essencials.

II. Omple les oracions amb algun dels llatinismes següents i explica'n el seu significat.

a posteriori, casus belli, in extremis, in fraganti, lapsus, modus operandi

- L'atac al campament militar pot suposar un _____ imminent.
- El _____ d'aquella organització era sempre igual, sempre treballen de la mateixa manera.
- Parlava tan aviat que va cometre algun _____.
- Aquesta matinada els mossos d'esquadra han trobat _____ uns lladres.
- L'equip amfitrió s'ha salvat del descens de categoria gràcies a un gol fet _____.
- És molt fàcil dir, _____, que ja se sabia el que passaria.

III. Omple el text amb algun dels llatinismes vistos i explica'n el seu significat.

L'assassí londinenc conegut amb l'_____ de Jack l'Esbudellador tenia un _____ tan particular que la policia mai no el va poder detenir _____.

